

att riksdagen måtte besluta, det den för åren 1878 och 1880 uppkommande statsbristen i *främsta rummet* måtte fyllas medelst den förhöjning af andra artikelns bevilning, som för ändamålet kan vara erforderlig;

att inga indirekta skatter höjas *förr än* och *i mån* som lindring i andra dylika eger rum eller i mån som de *personliga skatterna* till staten, landsting eller kommuner afskaffas.

Stockholm den 27 Januari 1879.

I. Lyttkens.

N:o 70.

Af Herr G. Haggström: Angående sättet för fyllande af möjligen uppkommande statsbrist.

Af Kongl. Propositionen angående statsverkets tillstånd och behof för år 1880 framgår, att, om Riksdagen beviljar de i samma proposition äskade anslag, uppkommer en statsbrist af 6,494,000 kronor. Denna brist skall enligt den Kongl. Propositionen fyllas genom ökade skatter, hvilka enligt förslaget utgå af bränvinstillverkningsafgiften med 40 öre per kanna och beräknas lemna omkring 4,600,000 kronor, och genom förhöjda tullsatser å spritvaror, tobak, kaffe och socker, som beräknas lemna omkring 1,894,000 kronor, hvaremot ingen förhöjning å den allmänna bevilningen efter 2:dra artikeln i gällande bevillningsförordning ifrågasättes.

Det kunde visserligen vara, icke blott intressant för ögonblicket, utan ock för framtiden lärorikt, att få utredt, om och i hvilken mån Regeringen eller Riks-

dagen, hvar för sig, eller båda gemensamt, bidragit genom mindre väl betänkta åtgärder till den statsbrist som nu förefinnes och måste betäckas, under förhållanden då önskligt och väl vore, om skatterna kunde lindras i stället för att ökas. Men utom det, att tid och krafter saknas för en sådan utredning, gagnar den i alla fall icke i detta nu, att afhjelpa det onda, eller att fylla den uppkomna statsbristen.

Beträffande sättet för bristens fyllande, torde det icke anses vara opå kalladt, om man, i en så ömtålig och viktig sak som förökade skatters påläggande, försöker tillse, huruvida icke dessa ökade skatter kunna och böra anskaffas på ett sätt, som mera närmar sig rättvisa och billighet, än det i den Kongl. Proposition föreslagna, så mycket hellre som bevillningen är Riksdagens ensak.

Såsom ofvan nämnt, föreslår Kongl. Maj:t, att statsbristen skall fyllas genom höjda skatter på vissa förbrukningsartiklar, af hvilka åtminstone kaffe och socker för de fleste, som mera uteslutande bereda sig sin utkomst genom kroppsligt arbete, kunna sägas utgöra *lifsförnödenheter*, men alls icke äro "njutningsmedel", i vidsträcktare mening än all annan näring och föda. Deremot anser Kongl. Maj:t icke lämpligt föreslå någon förhöjning i den allmänna bevillningen efter 2:dra artikeln.

Såsom skäl härför anföres af Chefen för Finans-departementet angående den summa, som skulle kunna vinnas genom ökning allenast med en tredjedel af den allmänna bevillningen efter 2:dra artikeln (sid. 28 i bilagan N:o 6,e): "Jag tvekar dock att, innan ännu vunnits vederbörlig utredning och tillfredsställande lösning af de frågor, som å bevillingens grunder hafva afseende, — — tillstyrka en förhöjning å denna skatttitel."

Denna tvekan försvinner deremot, då fråga uppstår om bränvinsskattens höjande, ty då heter i åberopade bilaga sid. 25: "Den omständigheten, att en utredning för närvarande pågår rörande ifrågasatta förändringar i lagstifning för bränvinstillverkning och försäljning, bör icke få anses innebära något hinder mot en i öfrigt påkallad förhöjning af skatten." Begge dessa skatttitlar hafva varit och äro, åtminstone den senare, föremål för pågående utredning, hvarföre det vill synas, att det, som är giltigt om den ene, äfven borde få vara det i fråga om den andre.

Det kan icke vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att icke tala om det rent af okloka i ett sådant förfarande, att, under en tid af allmän förlägenhet, som verkar förlamande på företagsamheten inom industriens alla grenar, med deraf alstrad brist på arbetsförtjenst, hvaruti dess värre ingen förbättring rimligen kan emotses för den närmaste framtiden, eller år 1880, hvarom här är fråga, föreslå en så betydlig skatteförhöjning å de förbrukningsartiklar, som af den stora massan bland folket hufvudsakligen konsumeras, under det deras tillfällen till arbetsförtjenst succesive förminskas, på samma gång man låter dem,

hvilka relativt i vida mindre grad bidraga till de skatter kassaartiklarne inbringa, (men beskattas enligt 2:dra artikeln bevillningsförrordningen) undkomma all skatteförhöjning enligt denna artikel.

Tvifvelaktigt är dessutom, att genom de föreslagna skatteförhöjningarne den deraf beräknade inkomsten skall inflyta. — Ja, man torde, utan fara för öfverdrift, kunna påstå, att, om bränvinsskatten med ens höjes med 50 procent enligt förslaget, varan derigenom blifver så fördyrad, att konsumtionen deraf, äfven under sunda och normala förhållanden, skulle komma att nedgå vida mer än med de i förslaget beräknade 10 procent. Ett stöd för detta antagande lemna föregående förslag till höjning i bränvinsskatten med 40 öre per kanna, hvilka framkommit i syfte, att genom en så betydande förhöjning på en gång såväl den måttliga förbrukningen som missbruket af bränvin skulle stärfjas. Detta ändamål vinnes för närvarande utan någon skatteförhöjning, ty då ingenting finnes att köpa varan för, läser förbrukningen blifva så lagom.

Vid förhöjning för *tillfälligt* behof bör väl den skattetitel i första rummet väljas, som lättast kan nedsättas, hvilket icke är fallet med de flesta bland kassaartiklarne. Erfarenheten visar dessutom, att en höjning å bränvinsskatten och tullen på tobak sällan, om ens någonsin, borttages, äfven då ansenliga öfverskott i budgeten förefinnas, ett förhållande som alls icke är att befara i fråga om en ökning på den allmänna bevillningen, ty den har målsmän nog för att få en sådan ökning borttagen, så snart den ej mera behöfves.

För att visa detta, behöfver endast erinras, att skatterna å de så kallade kassa-artiklarne vid förefallande behof ständigt ökats, under det allmänna bevillningen genom årtionden qvarstått vid ungefär samma belopp, hvarföre den icke heller kan sägas stå i något rimligt förhållande till den utveckling och förkofran vårt land på de sista 60 åren vunnit. Allmänna bevillningen, med undantag af personliga skyddsafgiften, utgjorde enligt generalsammandraget för 1877 kronor 3,492,851: 24 öre, då samma bevillning för 1813 utgjorde 2,190,219 rdr banko, eller kronor 3,285,328: 50 öre.

Det vill derföre synas, som det ej vore för tidigt att för en tillfällig brist anlita bevillningen efter 2:dra artikeln och, först om en förhöjning å denna skattetitel ej förslår, anlita någon af kassa-artiklarne, af hvilka väl tobaken med rätta kan sägas vara ett "njutningsmedel", som vid skatteförhöjning bör komma i fråga.

På grund af det anförda får jag vördsamt föreslå,

- a) att, derest efter skeende besparingar och indragningar å 1880 års nu föreliggande riksstat någon statsbrist uppstår, Riksdagen måtte för dennas fyllande i *främsta rummet* och, om så erfordras, med 80 procent förhöja allmänna bevillningen efter 2:dra artikeln i gällande Bevillningsförrordning;

- b) att, om bristen ej kan dermed betäckas, tullen å artikeln tobak förhöjes med lämpligt belopp;
- c) att derefter, om så erfordras, tillverkningsskatten å bränvin och tullen å spritvaror höjas med det belopp, som kan anses behöfligt för bristens fyllande; och
- d) att Riksdagen icke beviljar någon förhöjning i tullen å kaffe eller socker.

Stockholm i Januari 1879.

Gustaf Hæggström.

N:o 71.

Af Herr A. W. Westerdal: Angående underdånig skrifvelse med anhållan om förnyad författning i fråga om brandförsäkring af karaktershushus å till statsverket indragna militieboställen.

Sedan staten numera öfvertagit förvaltningen af de till indelningsverket förut anslagna boställen, betingar detta förhållande, att de i och för värden af samma boställen utkomna författningar lämpas efter den skedda förändringen. Bland dessa författningar synes mig Kongl. kungörelsen den 7 Februari 1856, angående ändring i militieboställsordningen af den 23 Januari 1836, behöfva omredigeras, hufvudsakligen med afseende på föreskrifterna i 9:de, 10:de och 11:te momenten.

I 9:de momentet säges, att "karaktershushus med tillhörande källare, hvilka å militieboställen finnas uppförda och af militieboställskassan i hufvudsakliga delar delar underhålles, försäkras icke mot eldfara på samma kassas bekostnad; hvar emot den, som fått huset sig till begagnande upplåtet, eger, om han så för godt finner, att om sådan försäkring sjelf föranstalta". — Då arrendator af dylikt boställe är, enligt 1 § i ofvannämnda Kongl. kungörelse förpligtad, att till fulla värdet låta brandförsäkra de så kallade *laga husen*, kan jag icke inse, hvarför